

Gorska pravljica

Écrins – vrh Dauphineje

Besedilo: Iztok Tomazin

Dolgčas vožnje po natrpanih avtocestah Padske nižine traja slabih šest ur, potem zapeljeva v obronke južnih Alp in zadihava z radovednostjo in pričakovanji. Prebujajoča se vznemirjenost je dober znak. Vstopava v gorovje Écrins, enega najlepših predelov Alp.

Vasica Ailefroide v osrčju gorovja je kot iz pravljice. Ducat hiš štrli iz gozda na sotočju dveh globokih ledeniških dolin, na jasad in travnikih med mogočnimi iglavci pa se razprostira eden najlepših in največjih evropskih

celinskih kampov. Šotori in avtodomi se tam kar porazgubijo. Vse naokoli so visoke gore, divji vrhovi in ostri grebeni. Dva štiritisočaka, nekaj skoraj štiritisočakov in kup tritisočakov, raj za planince in alpiniste. Granitnih sten je toliko, da sem že vnaprej malodušen, ker vem, da bom v naslednjih nekaj dneh lahko potipal le delček možnega.

Naslednji dan naju zajahata zajetna nahrbtnika in odpravimo se strmo navkreber, proti najvišji gori gorovja, štiritisočaku Barre des Écrins. Najin današnji cilj je planinska koča, ki kot orlovsko gnezdo ždi na skalnem pomolu, visoko nad razbrazdanim ledenikom. Gora je kot na dlani. Jasen

večer, valujoče meglice in barvita zarja poskrbijo za čaroben prvi stik.

Starčki

Koča je presenetljivo skoraj prazna. Z gorskim vodnikom iz Chamonixa se zapleteva v pogovor. Sprva težko razume, da sem tudi sam gorski vodnik, a sploh ne vodim. Ko mu povem za svoj osnovni poklic, mu je jasno. Medicina ima prednost pred gorami. Izvem marsikaj zanimivega, predvsem pa me navduši, da je med njegovimi štirimi klienti, starčki in starkami, eden star že 82 let, ostali pa med sedemdeset in osemdeset. Jutri se nameravajo povzpeti na 3600 metrov visoko goro v bližini. Toliko vitalnosti, svežine in živahnosti že dolgo nisem videl, tudi pri mnogo mlajših ne. Ko starčki pred spancem izginejo v toaletne prostore, bi smeh in vzklike, ki so prihajali iz kleti, prej pripisal kakšni skupini razposajenih najstnikov. Na poti v starost se bom tega večera še spomnil.

Seraki, zarja in raz

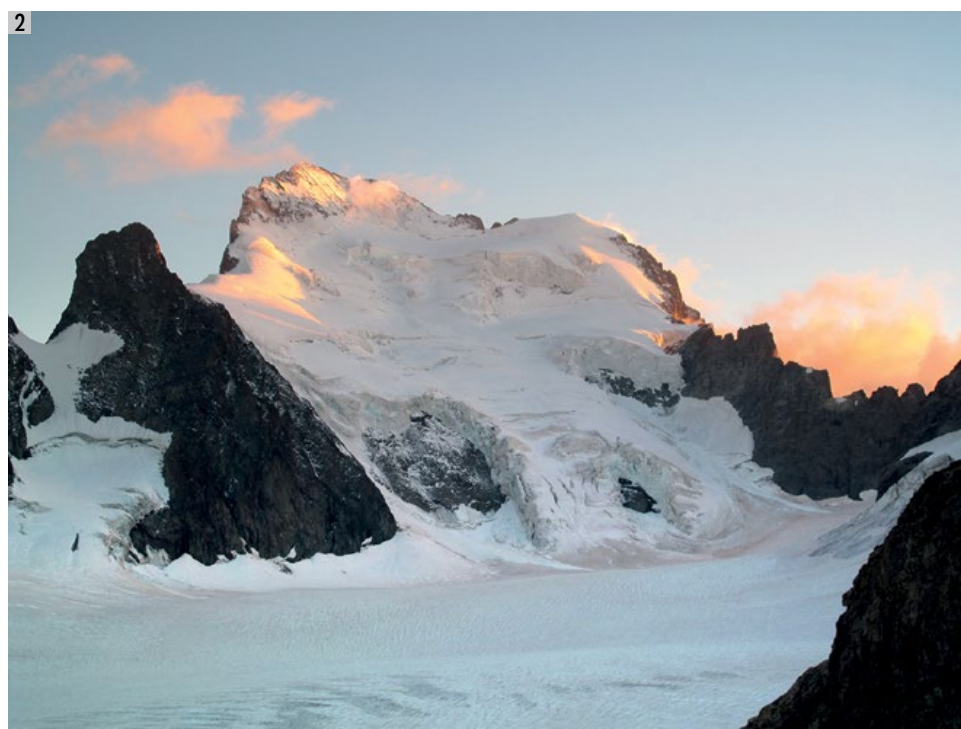
Ob štirih zjutraj v soju čelnih svetilk navezana že kolovrativa med ledeniški razpokami, ob svitu pa z največjo možno hitrostjo sopeva v

strmini pod grozečimi seraki. Stotine in tisoče ton ledu grozi, da se bodo odlomile in pometle, zmečkale in zasule vse, kar se bo znašlo na njihovi hrupni, uničujoči poti v dolino. To so lahko tudi alpinisti, ki se ob nepravem trenutku znajdejo na nepravem kraju. Seraki so pač eno od največjih tveganj v visokogorju, ki se mu je kljub previdnosti včasih nemogoče izogniti.

Prelesti rumeno rdeče jutranje zarje, ki se z vrhov razliva po stenah in pobočjih, sovpadajo s trenutki olajšanja, ko prisopihava iz najnevarnejšega območja v vpadnici serakov. Previdno prekoračiva nekaj razpok in se po krhki ledeni strmini povzpneva na vzhodni greben Barre des Écrins. Začne se slikovito plezanje po ostri rezi. Na levi je skalnat prepad, ki mu skoraj ni videti dna, vem pa, da je stena pod nama visoka okoli tisoč metrov. Na desni se ledena globina izteka v zevajoče razpoke na ledeniku več kot kilometer nižje. V navpičnem kaminu, najtežjem mestu vzhodnega grebena, malo zasopeva. Opreme za *drytooling* nimava, praskanje po skali z običajnimi derezami na nogah pa ni zabavno, še posebej, če hkrati na rokah zmrzujejo prsti, katerih siloviti stisk je edino, kar te loči od padca. Vršni del grebena je nekoliko položnejši, lažji in lepši, a še vedno oster, ponekod izpodjeden in zelo izpostavljen. Z občudovanjem in novimi željami opazujem mogočna severna ostjenja na drugi strani doline.

1 Vzpon na Barre des Écrins, na obzorju se kaže značilna podoba kraljice Dauphineje – La Meije. Foto: Iztok Tomazin

2 Barre des Écrins. Levo je vzhodni greben, po katerem je potekal vzpon. Foto: Iztok Tomazin

Ailefroide, Pic Sans Nom in Mt. Pelvoux so legendarne stene, v širši alpinistični javnosti sicer malo manj znane od tistih nad Chamonixom, a zato nič manj zahtevne. Zrak je vse redkejši in hladnejši, misli pa toplejše in gostejše. Na meji skale in neba, vse bližje, se že blešči kovinski križ. Nisem pristaš postavljanja križev in drugih simbolov na vrhove – vrh gore je sam po sebi, brez človeških sledi, najvišja in običajno najmočnejša, simbolna točka gore.

Vrh

Najvišja točka gorovja, vrh Barre des Écrins, s križem ali brez, je najin današnji vrhunec doživetja, ki ga raztegneva na celo uro. Razgled je fantastičen. Sto deset kilometrov daleč se na kristalno jasnem severnem obzorju blešči Mont Blanc v družbi drugih alpskih mogočnežev. Vse naokoli so gore in hribi, katerih imen kljub solidni

alpinistični razgledanosti večinoma ne pozna. Vreme ne grozi in čas naju ne priganja, torej je zapovedano uživanje. A za olajšanje in sprostitvev je še prezgodaj. Običajen sestop z Barre des Écrins poteka po ostrem zahodnem grebenu, ki je sicer lažji od vzhodnega, a podobno izpostavljen. V visokogorju je hitrost eden najpomembnejših dejavnikov varnosti, zato navzdol plezava hkrati, navezana le na kratko vrv. Vodenje na kratki vrvi je ena od temeljnih, najzahtevnejših veščin gorskih vodnikov, ko se vodnik in klient v strmem terenu, ki ne dopušča zdrsa ali padca, gibljeta hkrati, povezana le z nekaj metri vrvi. Napake seveda ne sme biti. Vodeči mora biti popolnoma zbran in v trenutku reagirati na morebitni zdrs vodenega, saj bi sicer v globino zgrmela oba. Iz škrbine v vznožju zahodnega grebena odhitiva še na sosednji štiritisočak Dome de Neige des Écrins, potem pa v dolino.

Na vzhodnem grebenu Barre des Écrins

Foto: Iztok Tomazin

Med dolgim sestopom po ledeniku in morenah navdušeno opazujem jadralskega padalca, ki kroži med belimi kumulusi na nasprotnem koncu doline, vsaj štiri tisoč metrov visoko. Nova skušnjava, a svoje padalo sem namenoma pustil doma, ker bi bil sicer preveč razdvojen. Vsega hkrati ne moreš imeti in ne početi. Z današnjo turo sva zelo zadovoljna, kljub bolečim, v štiridesetih letih alpinizma že obrabljenim kolenom pri meni in odstopljenim nohtom na prstih nog pri Mateji. Taka je bila cena za njen sicer uspešen nastop na triatlonu jeklenih v Bohinju pred tremi dnevi.

Greben

Že ko sem prvič stopil iz avta v vasici Ailefroide, me je pritegnil mogočni, nazobčani greben Crete d'Aigulier

na drugi strani doline. Vznemirljiva, izzivalna simpatija na prvi pogled. Po vzponu na oba štiritisočaka Écrins in dnevu aktivnega počitka je čas za novo doživetje. Zahtevna in veličastna gorska divjina in jaz, najpogosteje sam, včasih v dobri družbi. Raziskovanje gora in sebe, preizkušanje meja, odkrivanje prehodov in lepote.

Še v temi z dolgimi koraki merim pot na skalno, z macesni poraščeno glavo nad visokim slapom. Mateja mi bo po dolini sledila z nekajurnim zamikom in nekje med vrhovi naj bi se srečala. Do "macesnove glave" se ogrejem, tam se naužijem jutra in preplašim parček, ki šotori na čudoviti livadi. Kar milo se mi stori zaradi livade, ki res kliče po taborjenju. A to je v naravnem parku Écrins prepovedano, razen na določenih mestih. Sprva mislita, da sem čuvaj parka. V zadregi mi ženska postavlja neumna vprašanja, kje se pride dol in podobno, ko pa le ugotovi, da kljub resnemu videzu nisem uradna oseba, ki bi ju lahko oglobila, se nekoliko sprosti. Prijazno se poslovim in jo uberem proti vznožju grebena. Gamsje stečine mi pomagajo najti šibko vstopno točko granitne trdnjave. Poplesavajoči oblaki in meglice požlahtnijo jutranjo zarjo in doživetju dodajo kanec negotovosti – dež ali celo nevihta nista izključena.

Onkraj

Med čari alpinističnega samohodstva je preplet prijetne vznemirjenosti in občasne negotovosti ob hkratni lepoti okolja, v vzdušju samote, ki zbistri in pogloblja doživetja. Z rastočim zadovoljstvom rešujem orientacijske uganke in se soočam z vprašanjem, če težavnost plezanja morda ne bo presejala tega, kar sem trenutno sposoben preplezati sam, brez plezalnikov in brez varovanja. V tem primeru bi moral obrniti in splezati navzdol, kar bi bilo zoprno in zahtevno. Še težje bi se bilo odpovedati magični privlačnosti vrha in vsestranskemu zadovoljstvu, ki se običajno zgodi na najvišji točki gore.

Vrstijo se odseki dolgega grebena, kjer se moram zbrati in napeti mišice, da pridem čez, pa tudi taki, ki prijazno vabijo k počitku na širokih policah, na razkošnih travnatih ali mahovitih blazinah, okrašenih z gorskimi rožami in marsikje gamsjimi bobki. Rogati domačini dobro vedo, kje je najlepše. Nekajkrat se grebenska rez postavi tako pokonci, da že

razmišljam o umiku na južno stran, a vedno se za robom odpre slikovit, nepričakovan, praviloma precej izpostavljen prehod. Tik pod vrhom me že obletava razočaranje, ker skalni stolp zgleda tako strm in gladek, da bo najbrž presegel moje trenutne moči in opremo. A še kar trmoglavim navzgor in ko po razu ne gre več, se mi odpre čudoviti prehod v severno steno, po kateri izplezam. Na vrhu, delno ovitem v cunjaste meglice, zadovoljen in olajšan dobim še nagrado – glorio. Barvit, mističen uvod v čas Tišine, ko se podobe in zvoki umaknejo drugim zaznavam in stanjem. Mistika gora mi je najpomembnejša vsebina alpinizma, pravzaprav ga presega. Sprostim se in odklopim. Ne vem, da me najtežje šele čaka.

Skoraj past

Mine vsaj ura, ko se spet prestavim v običajnost. Čas je za sestop. Južna stran gore zgleda enostavna, naravnost navzdol vodijo gamsje sledi in ker mi ni do zamudnega ovinka proti zahodu, kjer je teren najlažji, jim sledim. Že zdavnaj sem opustil stališče, da kjer zmorejo gamsi, zmorem tudi jaz brez varovanja. Nekajkrat se mi je v slovenskih gorah že zgodilo, da sem obračal v gamsjih prehodih, še posebej, če je šlo za zelo krušljiv, nevaren in izpostavljen teren, ki so rogati plezalci očitno zmogli z dolgimi, meni nedosegljivimi skoki. Danes si seveda ne želim česa podobnega, saj moram priti dol. Postaja

mi jasno, da sestop ne bo enostaven, pod menoj se pojavi stena. Bobki pa še kar vodijo naravnost navzdol, v strmo travnato zajedo. Nezaupljivo, previdno plezajoč jim sledim. Zajeda postaja vse strmejša in prehaja v navpičen kamin, vznožja stene pa še vedno ne vidim. Zaman se oziram in iščem kakšno polico, po kateri bi nadaljeval, in se sprašujem, kje so šli gamsi. Levo in desno je teren neprehoden, le gladke navpične in previsne plošče. Z nelagodjem nadaljujem po ozkem kaminu navzdol. Bobki so izginili. Petnajst metrov nad vznožjem se kamin izteče v gladke plošče. Diši po pasti.

Plezalnikov, klinov in kladiva nimam, pa tudi razpoložen nisem za plezanje najmanj pete stopnje težavnosti navzdol. S kamnom uspem izklesati centimetrski skalni rogljiček, vanj zataknem pomožno vrvico in se skrajno previdno spustim v vznožje. Nerešena uganke ostane, kod so sestopali gamsi. Najbrž so obrnili in iskali druge prehode. Brez nadaljnjih zapletov se med ogromnimi balvani in skalnimi pregradami prebijem do doline.

(Se nadaljuje.) ●

Na grebenu Crete de Aiguilere, zadaj Ailefroide in Pic Sans Nom Foto: Iztok Tomazin

